

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci žalobce: **B. V.**, zast. advokátkou Mgr. Marcelou Valtrovou, se sídlem AK Školní 1238, 252 28 Černošice, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. 6. 2004, č. j. 60 Az 54/2004 – 26,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 21. 2. 2004, č. j. OAM- 335/VL-10-17-2004 byla jako zjevně neodůvodněná dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) zamítnuta žádost žalobce o udělení azylu.

Žalobu podanou proti tomuto rozhodnutí Krajský soud v Ostravě výše uvedeným rozsudkem jako nedůvodnou zamítl; proti tomuto rozsudku podal žalobce (nyní stěžovatel) kasační stížnost, v níž namítá důvody dle § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.). Stěžovatel vytýká žalovanému, že nepřihlédl k tomu, že byl nucen utéct z vlasti, kde vládne korupce, bezpráví a chudoba a přeje si proto žít v České republice, kterou považuje za humánní a demokratický stát. Soud po přezkoumání napadeného rozhodnutí se ztotožnil se závěrem správního orgánu, že důvody, pro které stěžovatel opustil vlast, nejsou důvody, pro které by mu měl být udělen azyl. K rozhodnutí o neudělení azylu dle § 14 zákona soud uvedl, že na něj není právní nárok a rozhodování o něm je na úvaze

správního orgánu. Stěžovatel takový závěr nepopírá, pokud však žalovaný usoudil, že nejsou dány důvody zřetele hodné pro udělení humanitárního azylu, měl by pro takové tvrzení mít dostatečné podklady. Důvody pro které stěžovatel opustil vlast nejsou samy o sobě relevantními důvody pro udělení azylu dle § 12 a § 13 a zřejmě ani dle § 14, ale ve spojení s aktuální situací v jeho vlasti by mohly nabýt na významu tak, že by udělení humanitárního azylu přicházelo v úvahu. Jak vyplývá z odůvodnění správního orgánu, situaci stěžovatele ve smyslu ust. § 14 zákona o azylu posuzoval správní orgán pouze na základě údajů sdělených stěžovatelem v průběhu správního řízení. Soud mohl přezkoumat správní rozhodnutí o této otázce, a to alespoň po formální stránce a po věcné stránce v tom směru, zda správní orgán nepřekročil meze stanovené zákonem. Stěžovatel se domnívá, že soud měl rozhodnutí zrušit pro nedostatečné zjištění podkladů ve vztahu k předpokladům pro přijetí úsudku o tom, zda situace stěžovatele ve spojení s poměry v jeho zemi nezakládá důvod zřetele hodný pro udělení azylu dle § 14 zákona. Správní orgán vůbec nezjišťoval poměry ve vlasti stěžovatele a neměl tak dostatek informací pro to, aby mohl zvážit, zda jsou dány předpoklady pro udělení humanitárního azylu. Stěžovatel požaduje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil dalšímu řízení. Současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný v písemném vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost, neboť se domnívá, že jeho rozhodnutí i rozhodnutí soudu byla vydána v souladu s právními předpisy. V dalším odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání stěžovatele. Navrhl zamítnutí kasační stížnosti pro její nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud posoudil v prvé řadě nezbytnost vydání rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti věcně rozhodováno v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Dle ustanovení § 109 s. ř. s. byl Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti. Proto přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě v mezích důvodů uplatněných ve smyslu ust. § 103 odst.1 písm. b) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Poskytnutí azylu je specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, jakkoli surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Proto např. porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána, a není tedy ani důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 azylového zákona, byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé, ledaže by ekonomická opatření mající nepříznivý dopad na životní úroveň

příslušné osoby byla skrytě namířena proti určité národnostní, rasové nebo politické skupině; zde by pak podle okolností případu přicházelo v úvahu naplnění podmínek pro udělení azylu.

Podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona.

Ze spisu vyplynulo, že stěžovatel požádal dne 28. 1. 2004 o udělení azylu, v žádosti uvedl, že má ukrajinskou národnost, nebyl členem žádné politické strany a nebyl nikdy trestán. Ukrajinu opustil kvůli soukromým potížím s dětmi. Dobrovolně opustil dům, ve kterém společně žili. Poté neměl kde bydlet, neměl žádné zaměstnání, a proto odcestoval do České republiky. Do azylového řízení vstoupil, aby legalizoval svůj pobyt. Pohovor ze dne 4. 2. 2004 byl na žádost stěžovatele veden v ruském jazyce za účasti tlumočníka. Vypověděl v něm, že nejdříve odjel za prací do Polska a následně opakovaně do České republiky. Zopakoval, že k odchodu z vlasti jej vedly obtíže rodinného charakteru a následné potíže s bydlením. Po smrti manželky v roce 1998 bylo soudem rozhodnuto, že dům je společným dědictvím stěžovatele a jeho potomků, ti se podílu zřekli a dům byl přepsán na něj. Děti však se svými rodinami v domě žily dále, on musel neustále splácet dluhy, které vznikaly, starat se o zahradu a dům. Na koupi vlastního domu neměl dostatek prostředků, neměl stálé zaměstnání. To by mohl získat pouze za poskytnutí úplatku. Do České republiky přicestoval naposledy v listopadu 2003 na základě víza na 90 dní, jeho platnost skončila, a proto požádal o azyl, neboť jinou možnost legalizace pobytu již nemá. Nikdy neměl problémy s ukrajinskými státními orgány, soudy, policií nebo jinými institucemi a v případě návratu do vlasti se neobává žádné skutečnosti; na Ukrajinu se však již vrátit nechce.

Z protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu na území nevyplynuly jiné důvody, než potíže rodinného charakteru, ekonomické důvody a legalizace pobytu.

Žalovaný ani krajský soud tedy nikterak nepochybil, když shledal žádost stěžovatele o udělení azylu zjevně nedůvodnou ve smyslu citovaného ustanovení. Skutkový stav, ze kterého žalovaný i soud vycházel má oporu ve spise a není s ním v rozporu. Jestliže v žádosti o udělení azylu a v průběhu azylového řízení uváděl stěžovatel pouze důvody výše uvedené, nelze správnímu orgánu vytýkat, že nehodnotil skutečnosti jiné, než stěžovatelem uplatněné. Jiné důvody potom nemohl hodnotit ani soud.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení, spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Stěžovatel napadá rozhodnutí soudu prvního stupně z důvodu, že skutkový stav věci nebyl dostatečně zjištěný, byl nesprávně a neobjektivně vyhodnocený; toto své tvrzení však nikterak nekonkretizuje, neuvádí jak situace na Ukrajině, která postihuje všechny obyvatele, souvisí s pronásledováním stěžovatele, když tento uvádí důvody ryze soukromého a osobního charakteru. Nespecifikuje, v čem žalovaný i soud pochybil a čím byla ustanovení zákona o azylu ve vztahu k jeho osobě porušena. Stěžovatel namítá, že správní orgán nedostatečně

zjistil skutkový stav a neprovedl příslušná šetření ohledně situace v jeho zemi, přičemž kdyby se tak stalo, bylo by zjištěno, že stěžovateli svědčí důvody pro udělení azylu dle § 14 zákona.

K této námitce stěžovatele Nejvyšší správní soud uvádí, že správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle ustanovení § 12 cit. zákona jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené. Takové důvody však stěžovatel neuváděl.

Z rozsudku krajského soudu, napadeného kasační stížností, je pak zřejmé, že se soud řádně zabýval námitkami stěžovatele uplatněnými v žalobě a své rozhodnutí řádně odůvodnil. Poučovací povinnost žalovaného v řízení o udělení azylu nemá představovat návod, jak azyl získat, tedy prezentaci důvodů, pro které je obvykle azyl poskytován. Na druhé straně správní řízení nesmí znemožnit žadateli o azyl sdělit všechny okolnosti, které sám považuje pro udělení azylu za významné. To bylo ze strany žalovaného dodrženo a stěžovatel nebyl ve vypovězení důvodů, které jej k podání žádosti o azyl vedly, nikterak omezován. Postup žalovaného byl tak naprosto korektní a jako takový jej soud I.stupně i vyhodnotil.

Nejvyšší správní soud shodně se závěrem krajského soudu shledal rozhodnutí žalovaného řádně odůvodněným, jeho závěry jsou logické a jsou odrazem řádně provedeného dokazování. Ze správního spisu je zcela zřejmé, že správní orgán provedl v řízení úplné dokazování a z jakých důkazních prostředků správní orgán při svém rozhodování vycházel. Důkazní prostředky byly řádně zhodnoceny a provedené dokazování vyústilo v řádně zjištěný skutkový stav, z něhož správní orgán vycházel.

Naplnění podmínek pro zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 zákona o azylu vylučuje posouzení žádosti podle § 12 téhož zákona. Pokud v řízení vyplynula nepochybná skutečnost, taxativně uvedená v § 16 odst. 1 písm. g) zákona, totiž, že stěžovatel neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, nepochybil správní orgán, zamítl-li žádost jako zjevně nedůvodnou, aniž by zkoumal další důvody pro udělení azylu.V daném případě správní orgán rozhodne konečným způsobem ve věci, bez toho, aby zjišťoval existenci některého z důvodů pro udělení azylu dle § 12 zákona. Protože pro rozhodování o udělení azylu podle § 13, resp. 14 zákona je určující závěr o neexistenci důvodů pro udělení azylu podle § 12 a tento důvod při postupu dle § 16 není zjišťován, nemůže správní orgán posuzovat ani naplnění důvodů pro udělení azylu dle § 14.

Nad rámec odůvodnění soud konstatuje, že jakkoli chápe situaci stěžovatele, není tato důvodem zvlášť zřetele hodným pro udělení humanitárního azylu.

K přesvědčení stěžovatele, že jím uváděné důvody, v kontextu se situací na Ukrajině spadají do kategorie důvodů zvláštního zřetele hodných je třeba připomenout, že jde o tzv. neurčitý právní pojem, jehož definování v právním předpise pro jeho povahu samu není vhodné, ba dokonce ani možné, a proto se zjištění důvodů zvláštního zřetele hodných odvíjí od hodnocení okolností konkrétního případu, z nichž pak příslušný orgán učiní závěr, zda tyto důvody existují. To, že samotný výklad právní normy provedený stěžovatelem je odlišný od interpretace správního orgánu či obecného soudu, nezakládá porušení práva. Podle ustanovení § 14 zákona o azylu na jeho udělení není právní nárok a jeho neudělení nezakládá nezákonnost ani porušení mezinárodněprávních závazků České republiky. Nepřísluželo-li však o relevantních důvodech pro udělení azylu rozhodovat správnímu orgánu, posoudil-li žádost dle § 16 zákona, nemohla být tato skutečnost přezkoumávána ani soudem.

Ekonomická situace, která na Ukrajině panuje, postihuje všechny jeho obyvatele a ačkoli je odchod stěžovatele z vlasti a přání žít v České republice lidsky pochopitelné, neimplikuje automaticky povinnost státu udělit azyl z humanitárních důvodů.

Ze strany krajského soudu nedošlo k porušení procesních předpisů, které by mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst.1 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se nepřiznává náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 1. 3. 2005

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu